

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
40

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2011

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *Tadeusz Chrościcki*
  - II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
  - III. Przetwórstwo mleka – *J. Seremak-Bulge*
  - IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
  - V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner*
  - VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
  - VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, K. Świetlik*
- Aneks

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-46-66

dr hab. Krystyna Świetlik,
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-07

dr inż. Piotr Szajner
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-47-19

mgr Joanna Sych-Winiarek
• ARR • Warszawa
Tel.: (22) 661-78-75

mgr inż. Teresa Zdziarska
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 505-44-40

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 12.04.2011 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie we wrześniu 2011 r.

REASUMPCJA

Utrzymująca się od końca 2009 r. dobra koniunktura na światowym rynku wpłynęła na zdecydowaną poprawę rynkowych uwarunkowań produkcji i przetwórstwa mleka oraz kondycję sektora mleczarskiego w 2010 r.

Stopa redukcji pogłowia krów mlecznych została zmniejszona o połowę do ponad 2%. Postępujące procesy koncentracji i związane z tym postęp technologiczny doprowadziły do wzrostu wydajności krów mlecznych, choć jej dynamika uległa spowolnieniu. Przeciętna wydajność krów mlecznych została zwiększona tylko o 1,2% do 4674 l (4810 kg), na co znaczący wpływ miała gorsza od przeciętnej jakość pasz gospodarskich. Poprawa wydajności krów nie skompensowała ubytku pogłowia i produkcja mleka została zmniejszona o 1,35% w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 11,92 mld l (12,28 mld kg). Niższej produkcji towarzyszył 1,4% spadek skupu mleka. Wzrosła natomiast sąsiedzka sprzedaż mleka i na lokalnych rynkach, a także dostawy mleka do pozostałych drobnych odbiorców. W sumie całkowita sprzedaż mleka wyniosła 9,52 mld l w 2010 r. i była o 0,7% mniejsza niż w roku poprzednim. Nieco mniej mleka zużyto także w gospodarstwach rolnych.

Mniejszy skup skutkował obniżeniem poziomu produkcji wielu przetworów mlecznych, mimo wysokich cen. W 2010 r. najsilniej ograniczono produkcję mleka w proszku, przede

wszystkim pełnego (o 14,6%), ale również chudego (o 5,7%). Ograniczono także produkcję serów dojrzewających (o 4,5%), masła, śmietany, mleka skondensowanego oraz pozostałych napojów mlecznych (o 3,4-4%). Zwiększono natomiast produkcję jogurtów (o ponad 10%), serów twarogowych (o 7,5%) oraz mleka spożywczego (o 0,6%). Wzrost konkurencji o surowiec i wysokie ceny mleka surowego spowodowały, że znacząco zwiększyły się obroty mlekiem spożywczym do dalszego przerobu między mleczarniami (o ponad 7%).

Wartość sprzedaży przemysłu mleczarskiego dzięki wyższym o 7,7% cenom zbytu oraz zmianom struktury produkcji wzrosła w 2010 r. o 10,7% do 23,1 mld zł, a wraz ze sprzedażą lodów do ponad 24 mld zł. Pogorszyła się jednak sytuacja finansowa mleczarni. Obniżone zostały wszystkie wskaźniki rentowności, przy tradycyjnie wysokiej płynności finansowej. Nieznacznie zmniejszył się także udział firm rentownych w wartości sprzedaży sektora oraz w ogólnej liczbie mleczarni. Wzrosła natomiast o ok. 34% wartość inwestycji. Zbyt wolno przebiegają procesy restrukturyzacji. Liczba firm zajmujących się przetwórstwem mleka nie maleje, chociaż stopniowo zmniejsza się liczba mleczarni składających sprawozdania F-01.

Zdecydowanie poprawiły się wyniki handlu zagranicznego branży mleczarskiej, przede wszystkim pod wpływem znacząco wyższych cen

transakcyjnych. Wartość eksportu w 2010 r. wzrosła o ponad 27% w porównaniu z rokiem poprzednim do 1,2 mld EUR. Jeszcze silniej, bo o 31% (do ponad 408 mln EUR) wzrosła wartość importu, ale saldo handlu zagranicznego przetworami mlecznymi zostało zwiększone z 633 do ponad 791 mln EUR. Ilościowe wyniki obrotów handlowych przetworami mlecznymi z zagranicą nie były tak korzystne, bowiem nadwyżka eksportu nad importem zmniejszyła się z ok. 1,5 do 1,4 mld l.

Po znaczącym wzroście spożycia mleka w 2009 r. (o 3,8%) zahamowana została jego dynamika. Szacuje się, że bilansowe spożycie w 2010 r. zwiększyło się zaledwie o 0,5% do 190 l/mieszkańca. Konsumpcja masła zmalała zaś o 4,5% do 4,2 kg/mieszkańca, głównie pod wpływem znaczącego wzrostu jego cen. Tendencje te mogą się utrzymać także w 2011 r.

Poprawa koniunktury na krajowym rynku mleka w 2010 r. uwidoczniła się we wzroście cen na wszystkich poziomach łańcucha marketingowego. Najdynamiczniej wzrosły ceny skupu (o 17,9% średnio w roku), wolniej na poziomie zbytu (o 7,7%), a najwolniej na poziomie detalu (o 1,9%).

Dobra koniunktura na światowym rynku powinna utrzymać się co najmniej do końca 2011 r. Zatem można oczekiwać dalszej poprawy sytuacji rynkowej oraz kondycji polskiego mleczarstwa.

Tabela 1

Bilans mleka krowiego (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010 ^{a)}	2011 ^{b)}
Produkcja	11982	12096	12426	12447	12279	12433
Import	303	486	583	629	752	782
Razem do dyspozycji	12285	12582	13009	13076	13031	13215
Eksport	2092	1991	2423	2169	2172	2264
Na pasze	640	576	573	566	567	567
Na spożycie	9707	10105	10014	10341	10293	10384
w tym mleko towarowe	7544	8045	7903	8333	8387	8479
Razem rozchody	12439	12671	13009	13076	13031	13215
Samowystarczalność^{c)} (%)	117,6	113,2	117,4	114,1	113,1	113,5

^{a)} Dane nieostateczne.

^{b)} Prognoza IERiGŻ-PIB.

^{c)} Liczona jako udział spożycia i zużycia paszowego w produkcji mleka.

Źródło: Obliczenia IERiGŻ-PIB na podstawie danych GUS i CAAC.

SUMMARY

The good economic situation in the global market, that has been continuing since late 2009, has determined the remarkably improving market conditions for production and processing of milk, and the situation of the dairy sector in 2010.

The rate of reducing the headage of milk cows has been cut by a half, to more than 2%. Continued processes of concentrating and the associated technological progress have resulted in higher productivity of milk cows, although its dynamics has slowed down. The average productivity of milk cows has been increased only by 1.2%, to 4674 litres (4810 kg), an important factor in this regard was the quality of farm fodders, which was worse than average. Improving productivity of cows has not compensated the loss of headage, thus milk production was reduced by 1.35% against the previous year, reaching 11.92 billion litres (12.28 bn kg). Lower production was combined with a 1.4% decrease of milk purchases, at rising neighbourly sales and sales on local markets, and milk deliveries to other small customers. Total sales of milk reached 9.52 bn litres in 2010, falling below the figure of the previous year by 0.7%. Also, consumption of milk by farms has slightly decreased.

Smaller purchase resulted in lower production of many dairy products, despite high prices. In 2010, the most significant reduction applied to the

production of milk powder, mainly full cream (by 14.6%), but also skimmed (by 5.7%). Also, production of matured cheeses was reduced (by 4.5%), and of butter, smetana, condensed milk and other milk beverages (by 3.4-4%), while production increased of yoghurts (by over 10%), cottage cheeses (by 7.5%) and consumer milk (by 0.6%). Increasing competition for raw material and high prices of raw milk have triggered significantly rising turnover in consumer milk for further processing between dairies (by over 7%).

The volume of sales achieved by the dairy industry – thanks to sales prices higher by 7.7% and changes in the production structure – rose in 2010 by 10.7% to PLN 23.1 bn, and including ice cream – to over PLN 24 bn. However, the financial situation of dairies has deteriorated. All profitability indicators have worsened, at a traditionally high financial liquidity. Also, the share of profitable companies in the sector's sales and in the total number of dairies, has slightly decreased. Meanwhile, the value of investments grew by ca 34%. Restructuring processes are too slow. The number of companies dealing with milk processing is not diminishing, although the number of dairies that submit F-01 statements has been gradually decreasing.

The results of the dairy sector's foreign trade have strongly improved, primarily due to significantly higher transaction prices. The value of exports

in 2010 rose by more than 27% against the previous year, to EUR 1.2 bn. Yet more pronounced was the rise of imports, by 31% (to over EUR 408 mn), but the foreign trade balance in dairy products has been increased from EUR 633 mn to more than EUR 791 mn. The numbers in the foreign trade in dairy products were not that favourable, as the surplus of exports over imports has diminished from ca 1.5 to 1.4 bn litres.

Following the significant rise of milk consumption in 2009 (by 3.8%), its dynamics has been brought to a halt. Balance consumption in 2010 is estimated to have risen by only 0.5%, to 190 litres per inhabitant. While consumption of butter decreased by 4.5% to 4.2 kg/inhabitant, mainly due to its significantly rising prices. These trends may continue in 2011.

The improving situation on the domestic milk market in 2010 is evidenced by rising prices in all levels of the marketing chain. The most dynamic increase applied to purchase prices (by 17.9% on average in the year), slower on the sales level (by 7.7%), the slowest on the retail level (by 1.9%).

The good situation on the global market should continue until the end of 2011 at least. Thus, further improvement of the market situation and of the condition of Poland's dairy industry may be expected.

Table 1

Cow milk balance sheet ('000 tonnes)

Item list	2006	2007	2008	2009	2010 ^{a)}	2011 ^{b)}
Production	11982	12096	12426	12447	12279	12433
Imports	303	486	583	629	752	782
Total at disposal	12285	12582	13009	13076	13031	13215
Exports	2092	1991	2423	2169	2172	2264
For feeds	640	576	573	566	567	567
For consumption	9707	10105	10014	10341	10293	10384
of which commercial milk	7544	8045	7903	8333	8387	8479
Total expenditure	12439	12671	13009	13076	13031	13215
Self-sufficiency^{c)} (%)	117.6	113.2	117.4	114.1	113.1	113.5

^{a)} Provisional data.

^{b)} Forecasted by IERiGŻ-PIB (Institute of Agricultural and Food Economics-National Research Institute).

^{c)} Estimated as the share of consumption and feed use for milk production.

Source: Estimates by IERiGŻ-PIB based on GUS (Central Statistical Office) and CAAC (Analytical Centre of Customs Administration) data.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek ryb (15) • kwiecień 2011,
2. Rynek zbóż (40) • maj 2011,
3. Rynek drobiu i jaj (39) • maj 2011,
4. Rynek mięsa (40) • maj 2011,
5. Rynek rzepaku (39) • maj 2011,
6. Rynek owoców i warzyw (38) • czerwiec 2011,
7. Rynek cukru (38) • czerwiec 2011,
8. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (34) • wrzesień 2011,
9. Rynek mleka (41) • wrzesień 2011,
10. Rynek pasz (30) • wrzesień 2011,
11. Rynek mięsa (41) • wrzesień 2011,
12. Rynek ryb (16) • październik 2011,
13. Rynek zbóż (41) • październik 2011,
14. Rynek ziemniaka (38) • październik 2011.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdą Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2011 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa, tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36

e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>